د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

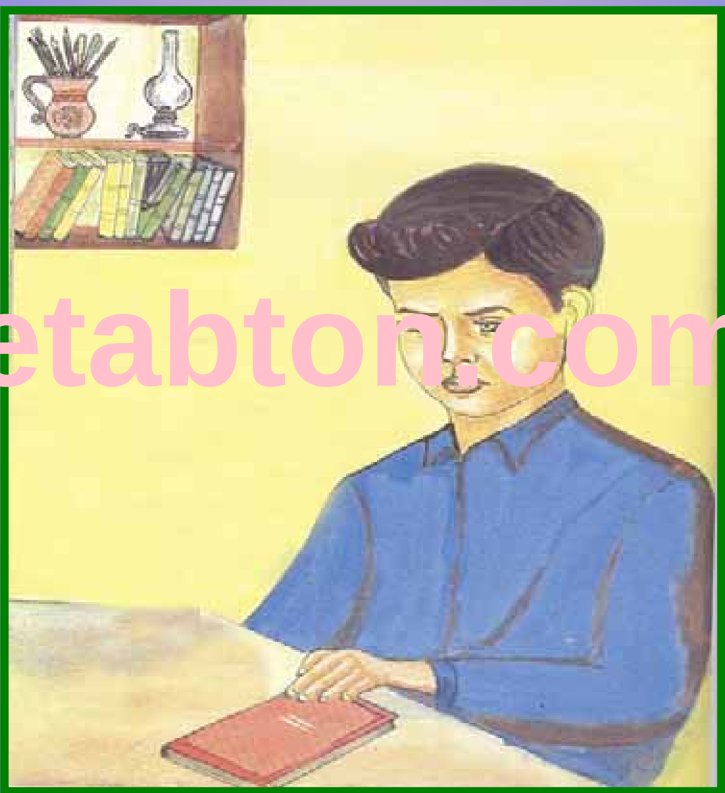

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې یې اخیستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

شلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرگو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱.ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲.الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارگر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴.دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د یپارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورگران: نفیسه پوپلزۍ او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دینی، فرهنگي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:
- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننگ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین.
دکمېټې رئیس

_ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.

_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی — دا عزت د هـــر افغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچي یې قهرمـــان دی
دا وطن د ټولو کـور دی — د بلوڅـــو د ازبکـــو
د پښتـــون او هزاره وو — د ترکمنـــو د تاجکـــو
ورسره عرب، گوجـــر دي — پامېـــریان، نورستانیـــان
براهوي دي، قزلباش دي — هم ایمـــاق، هم پشـه یان
دا هیـــواد به تل ځلیږي — لکــه لمـــر پر شنه آسمـان
په سینــه کې د آسیـــا به — لکــه زړه وي جـــاویدان
نوم د حق مودی رهبـــر — وایو الله اکبر وایو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ
څلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱
نعت	۳
د علم زده کړه	۵
انسان	۷
بې پروايي	۹
ملالۍ	۱۱
کیسه	۱۴
د لمر ارزښت	۱۶
اوښ خبرې کوي	۱۸
بحري حیوانات	۲۰
میرویس نیکه	۲۲
د کور پاک ساتل	۲۴
د ځنګلونو ګټې	۲۶
د ډېرو سکاره	۲۸
د تمباکو زیانونه	۳۰
نوکانو ته پاملرنه	۳۲
حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
ګلان	۳۶
د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
راډیو	۴۰
د ژرندو ډولونه	۴۲
کاغذ او ګټې یې	۴۴
د لویانو خبرې	۴۶
سپینه ادې	۴۸
جرګه	۵۰
کیسۍ	۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵۶
د بخار ماشين	۵۸
احمد شاه بابا	٦٠
خواږه شيان	٦٢
زموږ ورځني خواړه	٦۴
رښتيا ويل	٦٦
سخاوت	٦٨
د مور خدمت	٧٠
نوم	٧٢
د چاپ صنعت	٧۴
د مفرد او جمع نوم	٧٧
همت	۵۴
نيکي کول	٧٩
متلونه	٨١
د نوم ډولونه (خاص نوم)	٨٣

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	٨۵
د زغم ښيګڼې	٨٧
د ناروغۍ ليک	٨٩
د اړتيا ليک	٩١
څه چې وايې هغه به اورې	٩٣
افغانستان	٩۵
عام نوم	٩٧
کليوالي ژوند	٩٩
بشري ټولنه	١٠١
ضمير	١٠٣
صفت	١٠۵
مبتدا او خبر	١٠٧
بی زحمته راحت نشته	١٠٩
عدد	١١١

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

ځلورم ټولګي ته ښه را غلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي دکتابونو د ساتلو وړتيا پيدا او په دې و پوهيږي چې دلوستلواو ليکلوڅخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږ د برياليتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:

- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پيل و کړو څه بايد ووايو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه بايد وکړئ؟

د ټـولګي دپيـل لـومړۍ ورځ وه. زده کـوونکي پـه وار هـر يـو ټـولګي تـه ننوتـل او دسلام په اچولوسره په خپلوځايونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وويل: ګرانو زده کوونکو ! ځلورم ټولګي ته ښـه راغلاست،خوشحاله يم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زيار او کـــوښښ و کړئ ترڅو بريـالي شئ. بيـايې لـه دوی څخـه هيلـه وکـړه چـــې تـخـتـې تـه و ګـوري. ټولـو تختـې تـه وکتـل. ښـوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ليکل شوي دي؟

زلمـي لاس پورتـه کـړ او ويـې ويـل: (بـسم الله الـرحمن الـرحيم) ليـکل شـوی دی ښـوونکې وويـل چـې ډ ېرښـه، او خپلـو خبـرو تـه يـې داسـې دوام ورکـړ. خـوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ دخپلوکارونو لکه د درسونو لوستل ، ليکل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورکارونه، د لوی او مهربـان خدای (جل جلاله) پـه نامـه پيـل کـوو، نـن چـې ستاسـو د لـوست د پيـل کولـو لومـړۍ ورځ ده ، خپـل لـوست د لوی او بـخښـونکي خدای (جل جلاله) پـه نوم سره پيل کـوو. هيلـه ده چـې لـوی او بـخښـونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا تـوان را پـه برخـه کـړي چـې خپلـې زده کـړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته يې دپښتود ځلورم ټولګي کتابونـه چـې نـوي چـاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو دوی ته وو یشل او ویې ویل: یوه خبره مو هېره نشي هغه داچې خپل کتابونه ښه وساتئ چې څیرې او ژر زاړه نه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې لومړی دبسم الله الرحمن الرحیم د ګټو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوی دې وهڅوي چې دلوست لوستل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورښه کارونه دبسم الله الرحمن الرحیم په ویلو باندې پیل کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې له یوبل سره دبسم الله الرحمن الرحیم د ګټو په هکله خبرې و کړي او بیا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحیم دګټو په هکله دې لنډې خبرې و کړي.

٣. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوسره وکاروي.
زیار(کوښښ)، پیل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي دپیل............ وه.
زده کوونکي په وار هر یو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ....دي ؟
- ټولوپه یو غږ ځواب ورکړ ، چې .... لیکل شوي دي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول ؟
- نوې کلمې یې په جملوکې و کارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو ، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه دبسم الله الرحمن الرحیم په ویلو سره ډېرثواب لري او بریالتوب مو په برخه کیږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په ځوکرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

نعت

موخه: دپیغمبر ستاینه او ددغه نظم سم لوستل او دنویو کلمویه معنا پوهېدل دي.

پوښتنې:
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهیږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا
پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا

کل جهان د محمد په نوم پیدا شو
محمد دی د تمام جهان پیشوا

نبوت پر محمد باندې تمام شو
نه شته پس له محمده انبیا

که صورت یې آخرین دی پیدا شوی
په معنا کې اولین دی تر هر چا

محمد د ګمراهانو رهنما دی
محمد دی د ړندو د لاس عصا

که رښاده پیروي د محمد ده
ګنه نه شته په جهان بله رښا

محمد د بېچاره و چاره ګر دی
محمد دی هر دردمن لره دوا

خدای یې مه ګنه بېشکه چې بنده دی
نور یې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړوي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه، دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووایي.

٣. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نوروته ویلی شي؟
- د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږولې د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه يې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپير کولی شئ؟
- تاسې ابوريحان پيژنئ؟ هغه څوک و؟

يوسپين ږيرى سړى د مرګ په حال په بستره کې پروت و. يوه ورځ د ده يو هوښيار او عالم ملګرى دده پوښتنې ته ورغى. ناروغ سړي خپل ملګري ته وويل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتي وو؟ هغه ملګري ورته وويل: ته خو اوس سخت ناروغ يې خداى (جل جلاله) خبردى که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شى نه وي.

ده ورته وويل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوريدلي چې محمد (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپين ږيرى ابوريحان البيروني و. چې ډېر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه يې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، رياضيات، تاريخ، جغرافيه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

درمل پېژندل دملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زياتو برخو کې ورځخه خلک ګټه اخلي. دانوميالی پوه دژوند ترپای پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

ښو ونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست عنوان په تخته وليکي .
- ښوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کونکي دې متن ولولي. بيا دې دهر ګروپ څخه يو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځايونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې وليکي.

دابه بهتره وي چې................. مړشم.
له خپل ملګري څخه يې ....وکړه.
ددې موضوع .... به تاته څه ضروري شی نه وي .
دعلم زده کړه پرمسلمان له زانګوڅخه ترګوره فرض........ .
داسپين ږيری.................... دی.
چې ډېر علمي آثارله ده څخه .... دي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوريحان البيرونی ناروغ، پوښتنه، را پاتې

۳. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

جوړ ، روغ، علم، پوهه

۴. پوښتنې:

- ابوريحان البيروني له خپل ملګري څخه دڅه شي پوښتنه وکړه اوهغه څه ورته وويل ؟
- محمد (صلی الله عليه وسلم) دعلم د زده کړې په هکله څه فرمايلي دي ؟
- د ابوريحان البيروني څخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه يې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي دعلم د زده کړې په ارزښت وپوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملوکې وکاروي .

علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د انسان دارزښت اواهمیت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- آیا ویلی شئ چې د انسان او حیوان ترمنځ څه توپیر دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او لیکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د یو عقل لرونکي موجود په توګه پیدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او لیکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، څکه نو موږ وایو چې انسان یو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر ښه ښایسته صورت او جوړښت سره پیدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو ښکاریو او ژویو فضیلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو ښکاریو په څېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حیوان ترمنځ توپیرونه موجود دي.

- آیا انسان کولی شي چې دهوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آیا انسان کولی شي چې دکب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آیا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وې کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شیان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شیان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښيګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته وليکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي.

٢. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله يو د بل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د انسان او حيوان د توپير په هکله نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

٣. زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې د انسان او حيوان د توپير په هکله څو جملې وليکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

څارويو: حيواناتو

ذکاوت: هوښيارتيا

فضيلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حيوان د توپير په هکله جملې ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې د انسان د پوهې په باره کې څو کرښې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

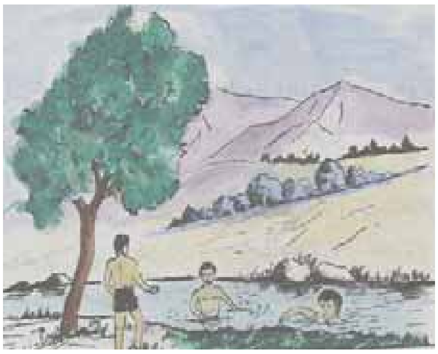

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دبې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيګڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکر دلامبو وهلو له پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سرى په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبووهله . يوه ورځ چې دى له ښوونځي څخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډى و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل کورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه .دغه وياله چې دکليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه دکلي اوسېدونکو به دمېوو پو ټکي او خځلې ورا چولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. دکلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې وايستل اوپه لامبو وهلويې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرګل او بادام ګل چې داجمل ټولګيوال وو په لاره تېرېدل ګوري چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وويل: اجمل ته وګوره چې په چټلو اوناولواوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ کوي.
هغوى دواړه ډېر خواشيني اوخپه شول . څو ځانونه يې اجمل ته ونه ښودل. کله چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوکورته ولاړ نودشپې وربانديې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په ويښه تېره کړه. مور او پلار او دکورنۍ نور غړي يې ډېرخپه وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات کړاوله ګاللو څخه ځو ورځې وروسته روغ شو ټولګيوال يې چې دهغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو له پاره کورته ورغلل. هغه ډېر ډنګرشوی و. وربښمين او نور ټولګيوالو يې وروسته له روغبړ څخه هغه ته وويل: وروره! دا ناروغي ستادبې پروايۍ اونا پوهۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونکي ويلي و چې هېڅکله په ناولو اوبوکې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واو رېدې له ځان سره يې ژمنه و کړه چې بيابه هېڅکله په چټلو او نا پاکو او بوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. متن دې په ګروپونوکې په لوړآواز ولولي.
٢. د متن مطلب دې دکيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
٣. دلاندې کلمو متضاد شکل پيداکړئ او دکلمو ترځنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکئ .

ناپاکو: پاکو نږدې: ___________ روغتيا : __________

دباندې:__________ زيان: ___________ خواشيني: ________

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده کوونکي دلوست مطلب دکيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د ورکړل شويو کلمو ضد يې پيدا کړای شو؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې په جملوکې وکاروئ!

ناولواوبو- خځلې- روغتيا- وياله- ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډی په نښه کړي .

پوښتنې:
- اياتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخيستی شئ؟
- څه فکر کوئ چې ملالۍ څوک ده؟

يوه ورځ د تاريخ ښوونکي په ټولګي کې د څو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نو مونه يې په تخته ليکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ اوله ښوونکي څخه يې وغوښتل چې د ملالۍ په اړه معلومات و ړاندې کړي. ښوونکي و ويل: ګرانو زده کوونکو! ملالۍ زموږ دهېواد يوه ملي نامتواو زړه وره مېرمن وه. کله چې انګريزانو زموږ په هېواد يرغل وکړ او غوښتل يې چې ويې نيسي. زموږ مسلمان هېواد پاله افغانان د انګريزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شول او د مقابلې تياری يې و نيو. انګريزان کله چې د ميوند دښتې ته را ورسيدل نو په نويو وسلو باندې سمبال و خو زموږ د هېواد زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شيانو لکه يوم، تبرونو او داسې نور، په لاس دميوند دښتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوبو چينې او کار يزونه دښمنانو نيولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ له پاره په ډېر زړه و رتوب جنګېدل. نژدې و چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازیې داسې وویل:

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

ددې غږ په اورېدو سره دافغانانو احساسات راوپارېدل او په دښمن یې خونړی یرغل وکړ. هغوی یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه: • ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. • نوي لغتونه دې په تخته ولیکي او معنادې کړي . • دملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولو لي.

۲. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

یرغل – حمله

چمتو– تیار

ډګر – میدان

۳. په خپلو کتابچو کې ولیکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ویلې ده؟

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. پوښتنې:

- انګرېزانو د څه له پاره زموږ په هېواد یرغل وکړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې ونیو؟ او ولې یې ونیو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه . او ولې یې ویلې وه ؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زموږ دهېواد ملي او زړه وره ________ وه .

هغه وخت چې زموږ په هېواد __________ یرغل وکړ.

غوښتل یې چې زموږ خپلواک هېواد __________.

سره له دې چې دښمن په نویو _______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د __________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په ______ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور ____________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډ و جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګرېزان – مېوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ویې لیکي، دکیسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:
- د کدو او چارمغز (غوز) د توپیر په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګیوالو ته یې ووایئ؟

یوه ورځ یو سړي د غنمو پنډه پـه شا کړې وه، چې ډېر ستړی شـو نو دچارمغز دونې لاندې یې دمه وکړه او پنډه یې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه یو پټی و په دې بڼ کې دکدو یو بوټی و چې ډېر غټ کدویې نیولی و. سړي چې په بوټي کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې ولیدلې نو ویې ویل: عجیبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لویې ونې دومره کوچني چارمغز نیولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز دکوچني بوټي اوکدودلویې ونې حاصل وای. له دې وروسته یې سرپه خپله امسا کېښود چې دمه وکـــړي. ناڅاپه پـه دې وخت کـــې یې په سر یوشی راولوید. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره یې وویل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به یې را ایستلي وای!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځیر شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- دکیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګرو پونوکې د کیسې په مطلب خبرې وکړي.بیادې دهر ګروپ یوکس دکیسې مطلب په خپله ژبه ووایي.

۳. په متن کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ .

۴. پوښتنې:

- یوه ورځ یو سړي چې دغنمو پنډیې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترخنګه یې دڅه شي پټی ولید؟
- سړي د چارمغز او دکدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي ؟
- دکیسې په مطلب پوه شول؟
- نوموړي کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بڼې یې ولیکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوې کیسه په یاد زده کړئ اوخپلو خویندو او وروڼو ته یې ووایئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست
دلمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او د لمر
څخه په ژوند کې ګټه اخيستل دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې دلمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسيږي، څه پېښيږي؟

لمر نه يوازې د رڼا او تودوخې سرچينه ده، بلکې د ځارويو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسيږي . نو انسانان، ځاروي، الوتو نکي اونباتات مري . دمثال په توګه دلمرد رڼا او تودوخې دشتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونيږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهيږوچې دانسانانو خواړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شيدو، هګيو، کوچو او داسې نوروڅخه لاس ته راځي. که چېرې بوټي زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي دهغه څخه حاصل نشو اخيستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځينې ميکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زيات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم برېښنا ورڅخه په لاس راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته وليکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ وليکي او معنادې کړي.
- ښوونکی دې د لوست څو کلمې په تخته وليکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د يوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنګه وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې يو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اوارې کړي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو کړ وپونوکي دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پيدا او بيا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکې وليکي.

سرچينه	زرغون ....
تودوخه	بريښنا ....

شين، برق ،
منبع، حرارت

۳. څو زده کوونکي دې دلمر د ګټو په هکله يوه يوه جمله ووايي او ښوونکی دې په تخته وليکي.

۴. دلاندې جملو د تشو ځايونو کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي.

لمر نه يو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچينه ده ، بلکې د ښاروېو، الو تونکو، غلو، سبو ، مېوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډېره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زيات شمېر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخي څخه ګټه اخلي اوهم _____ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پېژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

لمر - تودوخه - بريښنا - روغتيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

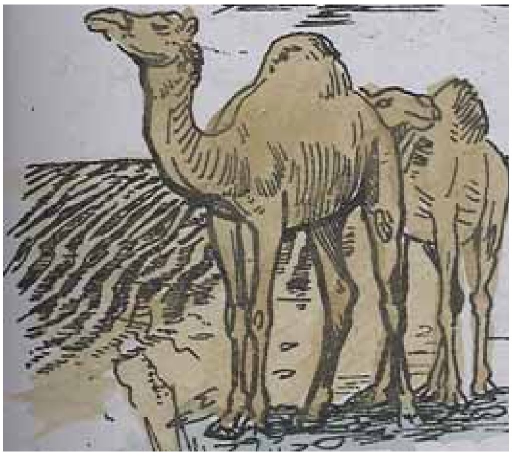

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:

- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول ځاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وِڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې توند باد ولګيږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ور کړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کيږي. څرنګه چې لږ خولې کيږم نو له همدې امله لږتږی کېږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې اوګڼ بانه لرم، که چېرې يوه سترګه وتړم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس پوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړي يم؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده ، ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وایي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وایي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبیږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې ټګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښایي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسې زما ___________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه _________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې _________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوي کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پو ښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان.

همدا راز ځينې بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: ويل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوند کې ګټه اخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل ___________.
په ملیونونو____ په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

۳. لاندې جملې د متن له مخې د شمیرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.

الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.

ج: له دغو ژوو ځخه ځینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځینې الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځینې بحري حیوانات یې و پیژندل؟
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوو لسم لوست

میرویس نېکه

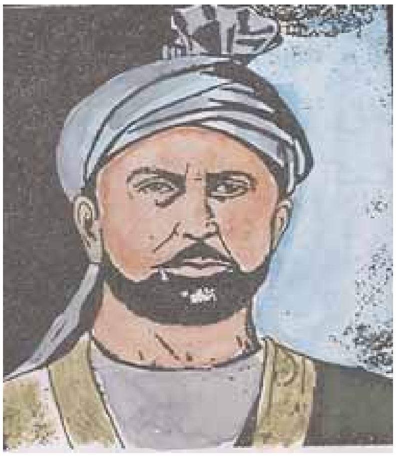

موخه:دمتن سم لوستل، لیکل ، د میرویس نېکه پېژندل اود هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې میرویس نیکه څوک دی؟
- میرویس نېکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

میـرویس نېکـه دافغانـانو یـو پـوه او زړه سـوانده مـشرو. ده لـه ټولـو افغانـانو سـره مینـه درلـوده. دخپـل هېـواد دخپلـواکۍ دګټلوپـه اړه یـې فکرکـاوه. غوښـتل یـې چـې افغانان په یووالي سره ژوند وکړي .

کله چې هغـه د حـج داداکولـو لـه پـاره بیـت الله شـریف تـه ولاړ او بېرتـه بیـا کنـدهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکوته یې دخپلـو اکـۍ دبېرتـه ګټلو له پاره دپاڅون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

میـرویس نېکـه لـه خپـل مېړني ولـس سره یوځـای خپـل هېـواد د پـردو لـه لاس څخـه خـلاص کـړ. دخپلـو اکـۍ تـر ګټلـو وروسـته یـې دهېـواد د ودانولـو لـه پـاره د قـدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکې یې ډېر پلویان پیدا کړل .

میرویس نېکه دخپلې واکمنۍ تر پایه دیوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبرد قندهاردښار په کوکران کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوي کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سویې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووايي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هېواد __ او _______ واکمن و.

مور یې نومیالۍ مېرمن __________ نومېده.

میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او _________ مشرو.

نومیالی
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم لوست

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتيا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- چاپيريال څه ته وايي؟
- په يوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتيا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شيان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپيريال په نوم يادېږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپيريال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېرګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خويندې او وروڼه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتيا ښه وي او د ناروغيو مخنيوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حديث شريف کې راغلي دي (پاکوالی د ايمان يوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېريال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونيسو:

١. کوټوته بايد پاکه هوا او د لمر رڼا ورسيږي.
٢. د کور انګړ بايد پاک او سوتره وساتو.
٣. خځلې او دمېوو پوټکي بايد په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځايه غورځولو څخه يې ډډه وکړو.
۴. ماشومان بايد داسې وروزل شي چې د تشناب (بيت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو او بو ومينځي.
۵. څاروي او کورني مرغان بايد له کور څخه لېرې په يوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، برستنې، روجايي ګانې، توشکې، د کور پرشونه بايد پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې يې لږ تر لږه يو ځلي د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه يې له منځه لاړ شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د _____________ په نوم یادیږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل _____________ دی.

کور د کورنۍ دغړو د _________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډیره _____________ کوم.

پاکوالی د _____________ یوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او دمیوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له تېتې ځخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- خاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کیږي؟
- موږ خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم لوست
د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:
- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دي؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمنې سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.
ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کیدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیزو لرګي ترلاسه کیږي او څرځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې له هر ګروپ څخه يو يو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتيا	تازه ګي او شين والی
چاپيريال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمنی	پانګه، دارايي

۳. پوښتنې:

- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولاياتو کې ځنګلونه شته دی؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپيريال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جورښت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه وويلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- آيا تاسو د ډبرو سکاره ليدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړيږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پيدا کيږي..د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولاياتو لکه هرات، باميان، پروان، بغلان او بدخشان کې پيدا کيږي.
زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابريکو کې د سون د توکو په څېر کارول کيږي. موږ بايد کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار واخلو، دا کار له يوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرلیک په تخته ولیکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او د کلمو تر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

فشار _______________

هیواد ______________

تودول _____________

سون ________________

زور، د سوځېدو مواد، وطن، ګرمول

۳. لاندې نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې کلکه ماده _______________________ .

زموږ _________ په ژمي کې د کورونو او دفترونو په _________ کې له دې سکرو څخه _________ اخلي او په فابریکو کې د _________ د توکو په څېر کارول _________ .

موږ باید _____________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار _____________ .

د ا ___________ له یوې خوا اقتصادي دی او ___________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې مرسته ______________ .

۴. پوښتنې:

- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هیواد په کومو ولایاتو کې پیدا کیږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پیدا ایښت په هکله معلومات پیدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- داسې څوک پیژنئ چې سګرټ ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیایي حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نېشه یي توکو څخه یو زیان رسوونکی بوټی دی . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتیا ته تاوان رسوي.

د ساه اخیستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسیله زیانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیداکوي لکه دخولې بدبویي دغاښونو توربېدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زیان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کیږي. که یو سګرټ او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګی نورو ته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کیږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخیستل کیږي همدا راز دغه توکي مالي زیانو نه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې یوه اندازه پیسې بې ځایه لګوي، که هغه پیسې په مېوواو خوړو ولګوي کیدای شي یو غښتلی انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې یې کړي ترڅوبدن یې په ناروغیواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب سږو، ششونه غښتلی، قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سګرټو، نسوارو اوچلم په زیانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي
.

۲. :پوښتنې:

- ځوک چې سګرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زیانونه لري؟
- دسګرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زیانونه لري؟

۳. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځایونو کې وکاروئ.

لـه، څخـه، او ، او، پـه چې

تمباکوهم دنشه يې توکو ____ منځ ______ يو زیان رسوونکی بوټی دی.
سګرټ ____ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زیانونه اړوي.
نسوار دخولې _____ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیداکوي.
سربیره _____ دې ______ په خپله عملیا نوته زیانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کیږي.

۴. زده کوونکي دې د سګرټو د زیانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

ارزونه:

- آیا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وویل؟
- آیا دوی دلوست مطلب په څو کرښوکې له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې ولیکئ!

سګرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زیان ،روغتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست
نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوڅولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- مونږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې مونږ خپل نوکان غوڅ نه کړو او پاک يې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زمونږ نوکان يو څه اوږديږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې يو يا دوه ځلي د نوکانو لنډول د روغتيا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته مونږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، لیکل او نور زیات کارونه کوو. که چېرې زمونږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بيا په هغو کې ځينې شيان بنديږي چې بد ښکاري او هم زمونږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله بايد خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځينې ماشومان اولويان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتيا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعالیتونه و څارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې یو ځلې خپل ـــــ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ـــــ څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې ـــــ بندیږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د ـــــــــ لامل ګرځي.

ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ـــــ پرې کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول

کار ډېر ـــــــــــ ګڼل شوی دی.

۳. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په «ان» جوړېږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي یې پرې کړي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په ننبه کول دي.

پوښتنې:
- آیا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ ؟
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په یارانو کې څوک دفاروق لقب لري او ولې ؟
- د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) **دحضرت محمد** (صلی الله علیه وسلم) **دوهم یار دی.** اصلي نوم يې عمر د پلار نوم يې خطاب دی . **دحضرت محمد** (صلی الله علیه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې داسلام په مبارک دین مشرف شو.

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) داسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دین ډېر زیات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زیات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې یې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري . همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک یې داسلام مبارک دین ته را بللي دي. په عدالت کې نړیوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خلیفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهار د لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبیا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپیرکوونکی
خلیفه- ځایناستی، د پیغمبر جانشین
ټپي- زخمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- دمتن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، برياليتوبونه ، خلاقت ، نړۍ)

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو وويشل شي او هر ګروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي. بيا دې مطلب نورو ته ووايي.

٣. پوښتني:
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم يار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته دمسلمانانو مشروټاکل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت دمسلمانانو خليفه و؟

۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيايې په خپلوکتابچو کې وليکئ.په جملو کې يې سمې وکاروئ!

ابوبکرصديق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچوکې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، برياليتوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، ليکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ.
- آيا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زموږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ!

زموږ پـه ګـران هېـواد کـې ډول ډول ګـلان پيـدا کېـږي. چې غـوره ډولونـه يـې دادي: کشمالی، ياسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او داسې نور چې زموږ هېواد وال يې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښايست او دهوا د سمسورتيا لـه پاره کري او روزنه يې کوي.

زمـوږ د هېـواد مـشهورې مېـوو لرونکي ونې لکه زردآلو، آلوبالو، لېمو، انار، انګور، ناک، مالټه، نارنج، منه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنګارنګ او ښکلي ګلان لري.

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل جوړوي چې هر يو يې د زيات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ښکلا او روغتيا ،خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې دګلانو د ګټو په هکله دهر ګروپ څخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زمونږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ___________________ .

پـه اوسـنۍ زمانـه کـې ډېـر هېوادونـه لـه ډول ډول ګلانـو څخـه پـه زړه پـورې عطرونه او درمل ____________.

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او _______ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	کشمالي
زرد آلو	زردآلان
مڼه	_______.
مالته	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زمونږ په هېواد کې پیدا کیږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړیږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچونې زيانونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې ميوه خورئ کوم ټکي بايد په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. **اجمل** هوښيار، او با ادبه هلک دی. په ټولګي کې لومړی لمبر او په ښوونکو ګران دی. له خپلو ټولګيوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمری يو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

يوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د کېلو په خوړلو لګياو او د کېلو پوټکي يې په بې پروايۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. **اجمل** غوښتل چې ټولګي ته لاړ شي پام يې نه شو پښه يې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته يې يووړ. وروسته له معاينې څخه څرګنده شوه چې د پښې هډوکی يې مات شوی دی. ډاکټر ورته نسخه ور کړه او بيا يې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي. **اجمل** د ډاکتر خبرې په پام کې ونيولې د څو مياشتو په بهير کې د **اجمل** کلنۍ آزموينه را ورسيده او دی له آزموينې څخه پاتې شو.

دې ته اړشو چې همدا ټولګی په بل کال کې بيا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري دبې ځايه پوټکو غورځولو او د بې پروايي له امله **اجمل** ته څومره زيان ورسيد. نو ګرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې يو شی خورئ لومړی يې ومينځئ. بيا يې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زيان ونه رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بيا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبې ځايه اچونې د زيانونو په هکله معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

٢. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې ______کوي.

اجمل يو هوښيار او با ادبه _____ دی.

له خپلو ټولګيوالو سره ښه _____ کوي.

خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه ________ وو.

يوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګيا و او د کېلو ______ به يې په ______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.

اجمل ________ چې ټولګي خواته لاړ شي.

پام يې نه شو ________ يې د کيلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.

دی د پښې د ژوبلېدو څخه __________ و.

ډاکټر ورته _____________ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمري د بې ځايه پوټکو غورځولو او دبې پروايي له امله اجمل ته څومره _____________ ورسېده.

تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی يې ومينځئ، بيا يې __________ .

دهغه پوټکي دلاري په سر ________ بلکې د ځئلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ!

٣. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګيوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ بايد کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګيوالو ته ويلی شي؟
- د جملو تش ځايونه يې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- پوښتنو ته يې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په څو کرښو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

راډیو

موخه: د متن لوستل، لیکل او د راډیو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- تاسې خبرونه د څه شي په وسیله اورئ؟
- راډیو کومې اسانتیاوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډیو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسیم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډیو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا یېزې کولی شي او دا آوازونه بیا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بیا د ایټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډیو جوړه کړه او د خلکو ننداري ته یې وړاندې کړه چې ډېر ژر یې پراختیا وموندله.

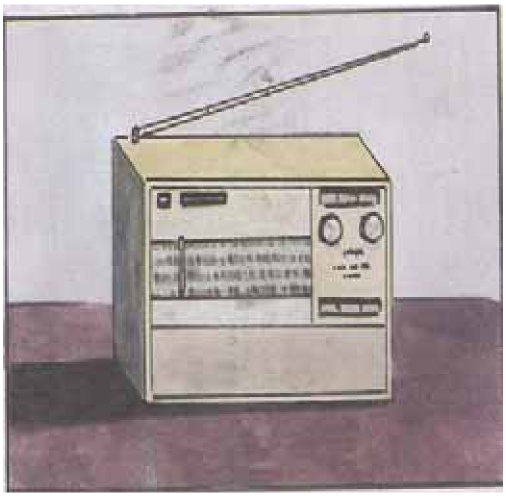

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمریز کال و. عطا الله خان یې دراډیو تخنیک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څوتنو المانیانو او د راډیو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراډیو د ستدیو د جوړولو کار پیل شو د (۱۳۰۷) کال د تلې په میاشت کې راډیو خپل قانوني پراوونه تېر او په خپرونو یې پیل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډیو د ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سویې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار دراډیو په اړه نوروته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

۲. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډیو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډیو د دتخنیک زده کړه د لومړی ځل لپاره چا وکړه؟
- راډیو خلکوته کومې اسانتیاوې برابرې کړې دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډیو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.

د همدې تجربې په بنسټ ___________ جوړ شو.

وروسته بیا ایټالوي پوه ______ د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډیو جوړه کړه.

زموږ په هېواد کې د ___________ د حکومت په موده د راډیو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډیو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډیو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شویو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پـه خپلـو کتـابچو کـې د (راډیـو، ټېلګراف، فـضا، غړونه) کلمې پـه جملـو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوويشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، ليکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- خلک خپلې غلې چېرې اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلې؟

خلک دغلې دانې دميده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او دغلې دانې ميده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنيو ډولونو څخه هم ګټه اخيستنه لکه لاسي مېچنې، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه يې د ماشينونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسيله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کيدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوايي څرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سيمې چې برېښنايي ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تېلو او ماشيني ژرندو څخه ګټه اخيستل کېږي.

ژرندې دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار يوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځينې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولنې اړتياوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتيا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه ___________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو _________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ولري.

زموږ په هېواد کې دژرندو _________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره ___________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______.

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره ___________ لري.

٣. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک ___ بڼه _____ اړتیا_____ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:
- څو ډوله ژرندې مو وپېژندلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندو ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه و یشتم لوست

کاغذ او کتابونه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کاغذ د ارزښت او ګټو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- مورې خپلې ُخبرې او اړتیاوې د څه شي په مخ لیکلې؟
- پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ لیکلې؟ او ولې؟

مورږ څومره کتابونه چې ګورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به ګران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپریدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته او له یوه ځای نه بل ځای ته خپرېږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کیسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندې لیکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به یې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو لیکلې. ورو ورو د ښارویو په څرمنو لیکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکي یې پاک کړل او په هغو یې لیکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپېنسیو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کوښښونه وشول ترڅو ننني کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سني کاغذ له یو ډول و نو څخه جوړېږي. دلرګیو ټوټې په یوه ډند کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګډ کړي. ځینې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او یو ټینګ او بلن شی ورڅخه جوړېږي. بیا دا اوبلن د ماشینونو په وسیله نری کوي او د یو شي پرمخ یې خپروي چې وچ شي. وروسته یې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ یوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپولو کې نه کارول کېږي بلکې له پېړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګیت پوښ، کارتونه، الماری اوبکسونه هم جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا راز نوټونه هم له يو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځيني ژوند د اړتيا شيان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې يو تن د ټولګي په مخکې د کاغذ د پيدا ايښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوبړن، مايع
پېړ، پنډ
سپڼسيو، تارونو

۳. پوښتنې:

- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟
- د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه بڼه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختږ	پرمختګ
سپڼسيو	سپنسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درویشتم لوست

دلویانو خبرې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د لویانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخیستل او په متن کې د مختاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:
- آیا تاسې په خپل کور او کلي کې د لویانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصیحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اورېدلې وي ویې وایئ؟
- موږ د لویانو خبرو ته ولې په غور غوږ نیسو؟

- د هر انسان د بریالیتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتینی عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه یوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهېږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان یواځې د نېکمرغۍ له پاره پیدا شوی او نېکمرغي یوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربو نه پند واخلي.
- بریالیتوب د هغه چا په برخه دی چې په خپل بریالیتوب باندې باور او ایمان ولري.
- پوه یې په بل زده کوي او ناپوه یې په ځان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وینا مطلب بیان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. دهر ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوبوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړي ولري.

(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزونه:

- زده کوونکي ګټوري ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده يې زده کړئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلیریشتم لوست

سپینه ادي

موخه: د سپینې ادې پېژندل او ددې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- د سپینې ادې نوم خو به مو اوریدلی وي ویلی شئ چې هغه څوک وه؟
- تاسو دځینو پښتنې مېرمنو شاعرانو نومونه اخیستلی شئ چې هغوی په خپل وخت کې شعرونه ویلي وي؟

سپینه ادې دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزۍ او دهرات دښار اوسېدونکې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه.

سربېره پر دې چې یوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې یوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زیات اشعارېې ویلي دي ، کله چې ایرانیانو په (۱۲۵۵هـ ق) کال په هرات یرغل وکړ او دهغوی یرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغې پښتنې مېرمنې دافغانانو د بري په و یاړ یو ډېر ښکلی شعر ووایه چې د (هرات محاصره) نومیږي . په هغه شعرکې یې دافغانانو د بري ستاینه کړې ده.

د شعر څو بیتونه یې دادي:

راشه چې تاته حکایت کومه — د سدوزو د سلطنت کومه
د پښتنو توري به تل ځلېږي — د دښمن سترګې له برښنا ړند یږي
دوی وو مېړونه پښتانه توریالي — پر ننګه ټینګ وو د وطن ننګیالي
د هرات خوا وه له غلیمه خالي — دلته خپره وه هوسایي خوشحالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بیادې د سپینې ادې په هکله معلومات و ړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ یو تن دسپینې ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبیا دې دلوست د مطلب په هکله له یو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ یو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپینې ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پیدا کړئ او دکلموتر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ:

الف:پوهه: ________
ب : زاهده ________
ج : ویاړ: ________
د : ستاینه:_______

پرهیزګاره
افتخار
صفت
عالمه

۳. پوښتنې:
- سپینه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپینې ادې دافغانانو دبرې په ویاړ یو شعر ویلی دی دهغې شعر څه نو مېږې ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ:
سپینه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپینې ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شویو متراد فو کلمو معنا یې له چوکاټ څخه پیدا کړی شوه؟
- پوښتنوته یې سم ځوابونه وویل؟
- په ور کړل شویو کلمو کې یې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:
د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په خو کرښو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، لیکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:
- جرګه څه ته وایي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګـه د افغانـانو ملـي دود دی. کلـه چـې زمـوږ د هېـواد والـو تـر مـنځ کومـه سـتونزه پیـدا شـي، د قـوم مـشران سـره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کـوي. هـر څـوک خپلـه غوښـتنه او نظـر وایـي. پـه جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي.

تـر ډېـر فکـر او غـور وروسـته داسـې پرېکـړه کېـږي چـې ټولـو تـه د منلـو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

کـه څـوک سـر غړونـه وکـړي هغـه ناغـه کېـږي. د دوو کـسانو، کورنیـو، کلیـو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي،د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ،	شخړه،	راټولېږي،	غور

کله چې کومه ـــــــــــــــ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډ ېږي.
په جرګه کې خلک او مشران ـــــــــــــــــــ .
له ډېر ـــــــــــــــ وروسته پرېکړې کیږي.
جرګه د افغانانو ملي ـــــــــــــــ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا يې پوهیدل دي.

پوښتنې:
- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وايي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلومولو ته کیسۍ وايي.دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.
ووایئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځايیږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله يې په اور کې ده شونډې يې د پوستکي نه جوړې دي (پښ بنۍ)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري. (غلبېل)
- ځي،ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیورۍ)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی. (چرګ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی يې دننه غوښه يې بهر. (شاتېنګۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسې په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېريال شيانو ته وګوري او کيسې دې ترې جوړه کړي. نور به يې وار په وار ځواب وايي..

دزده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره يوه کيسې په لوړآواز ولولي. بل تن به يې وار په وار ځواب وايي.

٢. زده کوونکي دې يو له بل سره کيسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

٣. لاندې نيمګړې کيسې په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې ________________.

ځي ځي مخ نه ______________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پرې _____________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم ________________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کيسې سمې لوستلی شي؟
- د کيسيو ځوابونه يې پيدا کړل؟
- له ځانه يې کيسې وويلی شوې؟
- نيمګړې کيسې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کيسې وليکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به يې ځوابونه وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه ویشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د همت اومېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسې یوه لنډه کېسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ویې وایئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طایي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک مېړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طایي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلوېښت اوښان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې ګوښې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د خوځانو یو لوی ګېډی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت په ځان نه ږدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووایي.
۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ___________
امیران __________
ګېډۍ __________

پادشاهان
مېړانه
پېټۍ

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طایي ته ________ وویل:
تر خپل ځان دې په دنیا کې بل ________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟
یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____کړي وو او هغوی مې ____ وو.
یو سړی مې ولید چې د __________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.
له هغه څخه مې ___________ وکړه.
د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې __________.
هغه څوک چې خوری ډوډۍ د خپله ____________.
د حاتم منت په ځان نه ړدي ____________.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:
د لوستل شوې کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ، او د متن شعر له یاده زده کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ويشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، ليکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخيستل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسايل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسيلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسيله دوه بېلې لارې سره نښلول کېږي. د پلونو د شتوالي په وسيله دیوه سیند یوه خوا له بلې خوا سره يو ځای کېږي او دتګ او راتګ سبب کېږي.د مثال په توګه که چېرې د يو سيند له پاسه پُل نه وي، موږ نه شو کولی چې له سيند څخه بلې خوا ته تېرشو. نوښه به دا وي په هغو سيمو کې چې

هلته سيند او لويې ويالې موجودې دي بايد پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېرې کېدوله پاره د سيندونو او لويو ويالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتياوې يې برابرې کړې دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترېنه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي بېرته يې په خپلو متو او زيار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو یې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ یو زده کوونکی معلومات ورکړي.

٢. پوښتنې:

- پلونه زموږ په ورځینی ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

٣. تمرین:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
پُل	
لار	
خوا	

جمع	مفرد
سیندونه	
سیمې	
ویالې	

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو ، څارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې ______________ .

د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه ____________ .

په هغو سیمو کې چې _______ سیند یا لوېې ویالې موجودې دي باید ____ورته جوړ شي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

دپلونو د ارزښت په هکله څوکرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ويشتم لوست

د بخار ماشين

موخه: دمتن لوستل، ليكل،د بخار ماشين پېژندل او زده كوونكي په دې پوه شي چې د دغه ماشين په واسطه د خلكو ورځنۍ ستونزى اواريږي.

پوښتنې:
- ويلى شئ چې بخار څه شى دى؟
- څه فكر كوئ د بخار ديګى ژر خواږه پخولى شي او كه عادي ديګونه؟ ولې؟

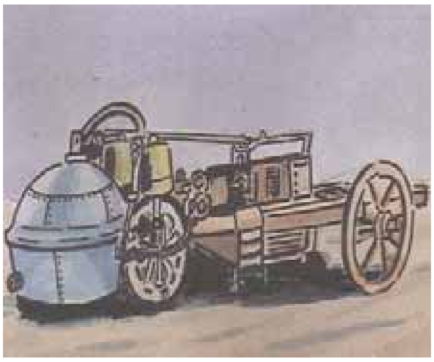

هغه وخت چې د بخار ماشين جوړ شوى نه و خلكو به ټول خواړه په خاورينولوښو كې پخول .هر كله چې د بخارماشين جوړشو نو لاسي كارونه ماشيني شول چې په دې توګه د بخار د ماشين په هكله نظر د لومړي ځل له پاره ديوپوه (ليوناردوداوينچي) له خوا په (۱۷) ميلادي پيړۍ كې وړاندې شو. په اوه لسمه پېړۍ كې ددغه ماشين يوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به يې او به له كان (معدن) څخه پورته كولې. په همدې پېړۍ كې بيا يوه ايټالوي مخترع (جيوواني) يوه اوبه ايشوونكې آله (آب ګرمي) جوړه كړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ كې يې ستر كاروكړ هغه (ينيس پاپن) دى. ده د بخار هغه ديګى جوړ كړ چې د نرۍ په پخلنځيو كې كارول كيږي او په دغه ديګي كې يې د لومړي ځل له پاره دغويې كلكه غوښه پخه كړه. خو (پاپن) هم ونه كړى شول چې د بخارانجن جوړ كړي.
تردې وروسته بيا (توماس نيوكومن) د بخارانجن جوړ كړ. يو بل پوه چې (جيمزواټ) نومېده دې كارته يې وده وركړه. وروسته بيا د بخار ماشينونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه يې جوړ شوي دي او په ټوكر اوبدلو ، د كانونو ، ترانسپورتي ماشينونو او د نورو ډول ډول فابريكو په جوړولو كې ترې كار واخستل شو. ټوله نړۍ د ماشين كېدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتيايي هڅې لا روانې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲.

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
بېلګه	نښانه
پخلنځی	د خوړو دپخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثرکار کوي.

۳. پوښتنې:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګی چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، ليکل او دهېواد د ملي و اکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او دچاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشاه بابا اصلي نوم احمدخان دی اود ابدالي زمان خان زوی دی.
احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمريز کال دقندهار په ښارکې زېږيدلی دی . پلار يې د هرات مشرو.
احمدشاه بابا د نادرا فشار له مرګه وروسته په (۱۱۲۰) هجري لمريز کال د قوم دمشرانو دلويې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو. په ډېره لږه موده کې يې پياوړی مرکزي حکومت جوړکړاودافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سربېره پر دې چې د جګړې په ډ ګرکې توريالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ويلي دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنيا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را يادکړم
زمادښکلي پښتونخواد غروسرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاوروته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر- میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترڅنګه یې ځوابونه ولیکئ .

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي
زما بـه هېر نه شي دا ستا ښـکلي ډاګونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو د يرشم لوست

خوارږه شيان

موخه: د متن لوستل، ليکل د خوږو شيانو پېژندل او دهغو د ګټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:
- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوړه ولري؟
- د ډېروخوږو شيانو خوړل ګټه لري او که زيان؟ ولې؟

خواږه شيان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره يا شکره، ګوړه، شيريني، قند، نقل، چاکليټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شيانو او مېوو کې هم زياته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږو شيانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خواږه شيان انرژي يا قوت لري چې موږ ټول او په تېره بيا ماشومان ورته ډېره اړتيا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زيانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زياته خوږه يا خواږه شيان وخوري نو اشتهايې خرابوي او نور خواړه نه شي خوړلای. ځکه نور خواړه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شيانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې ګټې يې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شیانو په اړه دې لنډ معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر څارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوړو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.

۲. د جملو د تشو ځایونو لـه پاره د قوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او په کتابچو کې یې ولیکئ!

خواړه شیان انرژي یا قوت ______________ . (لري، لرم، لري).

موږ خوړوشیانو ته ډېره اړتیا ______________ (لرم، لرو ، لرئ).

د خوړو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه ______________ . (وکړئ، وکړم).

۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شیان، خواړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د خوړو شیانو نومونه ویلی شي؟
- د خوړو شیانو د ګټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شویو ګډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شیانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه د يرشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، ليکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ور کول دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چيرې خواړه انسان ته ونه رسيږي څه کيږي؟

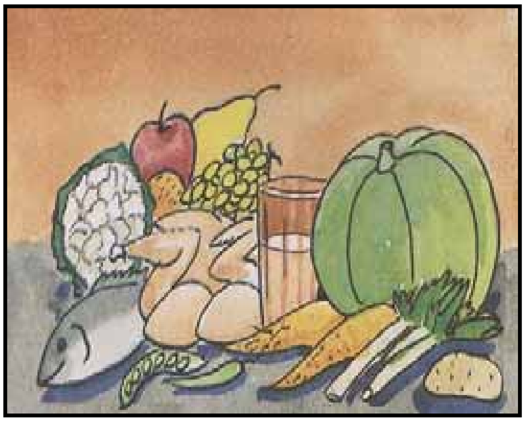

د دې لـه پـاره چـې ژونـد وکـړو او خپل ژوند په ښه توګه تېر کړو نو موږ له هوا، اوبو سربېره خوړو تـه اړتيا لـرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتياوې دي. بـې لـه خـوړو څخـه د انسان ژونـد امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شيانو ته وايي چې موږ يې خورو او څښو.
لـه خـوړو څخـه يـوه برخـه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي يـا قـوت توليـدوي. او زمـوږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول يې يا دونه کوو.

١. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.

٢. خواړه زموږ بدن ته د ساتي.

٣. خـواړه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي برابـروي چـې جسمي او فکـري کارونـه سـرته ورسـوو. د دغـې انـرژۍ لـه کبلـه زمـوږ بـدن غـښتلی او پيـاوړی کېـږي او د ځينـو ناروغيو په وړاندې مو د بدن مقاومت زياتوي.

ګرانـو زده کوونکـو! هغـه خـواړه چـې زمـوږ د بـدن ټـولې اړتيـاوې بـشپړوي او هـم زموږ بدن په ښه توګه ور څخه کار او فعاليت تر سره کوي د مناسبو خوړو پـه نامـه ياديږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځنۍ اړتيا وړ مـواد لکـه پروټينونـه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بـدن تـه انـرژي برابـروي پـروټين زمـوږ هډوکي پـه تېـره بيـا د ماشـومانو هډوکـی پيـاوړي کـوي پـروټين پـه غوښـه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیدو ، هګیو ، لوبیا ، سبو ، غلو ، او مېوو کې پیدا کېږي نو لازم دي چې موږ د خپل وس او توان په اندازه پروټیني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د هرګروپ یو تن دې دخوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. پوښتنې:

- خواړه زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
- په کومو خوړو کې پروټیني مواد موجود دي؟
- مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خواړه زموږ د بدن په _______________کې خورا مرسته کوي.

خواړه زموږ بدن _______________ ساتي.

خواړه زموږ په بدن کې _____________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زموږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښېږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې د پرشم لوست
رښتیا ویل

موخه: د متن لوستل، لیکل، د رښتیاویلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې یې پلې کول دي.

پوښتنې:
- که تاسو په هر کار کې رښتیا ووایئ مور او پلارمو در څخه خوشحالیږي؟ که هو، نو ولې؟
- رښتیاویل څه ګټه لري؟

د اڅک کورنۍ یوبڼ لري. یوه ورځ اڅک خپل بڼ ته ورننووت او پکې ګرځیده. د بڼ په یوه خوا کې یې پر یوه تبر سترګې ولګېدې. تبریې را واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې پوټکی یې پرې کړ. بله ورځ اڅک له خپل پلار سره د بڼ لیدلو له پاره ولاړ.

اڅک او پلار یې په بڼ کې ګرځېدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې دي. پلار یې ډېر خواشینی او په غوسه شو. له اڅک څخه یې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اڅک چې خواشینی ښکارېده، پلار ته یې وویل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې په دې عمل سره ونه و چېږي او پاڼې یې ژېړیږي.

پلار یې دده په رښتیاویلو ډېر خوښ شو او ورته یې وویل: زویه! د ونو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پوټکي پرې شي نو ونه وچیږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره ایښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتیاویلو ډېرخوشحاله شوم، ځکه چې تارښتیا وویل او رښتیاویل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بیا دې یو یو تن د متن مطلب بیان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پیدا کړئ او تر کلمو لاندې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

بڼ - ...... خوښ - .... پوټکی - .... خواشیني - .... غوسه ....

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ او د جملو په تشو ځایونو کې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

د اخک کورنۍ یو بڼ ______________ . (لري، لرو)

تبر یې واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې. پوټکي یې ________. (پرې کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار یې کله چې په بڼ کې ________. (ګرځېدل، تلل)

ګورې چې دهماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې ________. (دي، ده)

زویه! د ونو پوټکي څوک نه ____________. (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آیا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب یې پوه شول؟
- زده کوونکي د ښتیاویلو په ګټو خبرې کولی شي او له رښتیا ویلو سره یې مینه پیدا کیږي.
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نیمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د رښتیاویلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور د يرشم لوست
سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې يو سړی د خپل مال، پيسو او نورو څخه يو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې ډېر ښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دی. د مثال په توګه که چېرې يو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد مرسته وکړو. همدا راز يو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنيا کې عزت ورکوي او د هغه مال زياتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتيږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زيات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

۲. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!
سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وايي چې يو سړی د خپل مال، پېسو او نورو څخه يو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا ـــــ خلکو ته ورکړي.
سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې ـــــــــــــبلل شوی دی.
که چېرې يو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد ـــــــ وکړو.
سخي انسان ته د خدای ـــــــ هم وايي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زیات شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه دېرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، ليکل او د مور د حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسې ولې د خپلې مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. د هغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې يې ومني. کله چې هغوي بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بريالي او آخرت يې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی(کرم الله وجه) ته يې وويل: زما څادر واخله او په پلانکي ځای کې يې يو شپون ته ور کړه.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخيست او د شپون ځای ته ورغی.

حضرت علی (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژني؟ سړي ورته وويل: چې هو: پېژنم يې. هغه په غره کې رمه پيايي. حضرت علی (کرم الله وجه) شپون ته ورغی او ورته يې وويل: حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) پر تا سلام وايه او دا څادر يې ما ته راکړ چې تا ته يې درکړم. شپون ورته وويل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) غاښ شهيد شوی دی، ما خپل غاښونه مات کړل. بيا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجه) ورته وويل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی، خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خپل څادرزما په لاس تاته د سوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بيا هغه څادر واخيست او مننه يې ترې وکړه.

د اسلام پيغمبر حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمايلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره دلوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

۲. پوښتنې:

مور باید له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته یې څه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمایلي دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار _______________ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د___________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې __________ یې درکړم.

جنت د مور او پلار تر _______________ لاندې دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ویلی شي؟
- پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ د برشم لوست

نوم

بریالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا،	چوکۍ،
کرکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم یې پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه ډول کلمې لیکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حیوان، نبات او یا نورو شیانو د پاره وي.

لکه خټک، قادر، آس، اوښ، ونه، څوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترڅنګه د چرګانو یو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وایي چې چرګان په کې ساتل او پالل کیږي. همدا راز هغه یو آس او یوه غوا هم ساتلې ده او روزنه یې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چورګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا یې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ایښې دي چې د ګلانو د ننداري له پاره تري کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتیا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وایي: زویه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه باید په چا ونه پلورو او نه یې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب باید په امانت دارۍ ولاړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، ځارویو، نباتاتو او شیانو نومونه په تخته ولیکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومړې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته ووایي.

۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي، ګلان، څوکۍ، ونې، روغتیا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، څکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وایي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، ځارویو اود نباتاتو یو څو نومونه ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

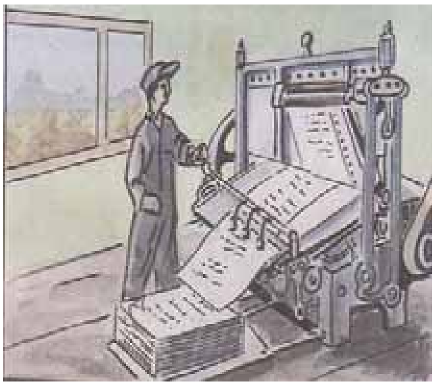

اوه د یرشم لوست
د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، لیکل. د چاپ ماشین د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشین د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشین لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور یې کتل او په فکر کې و. پلار یې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زویه؟ احمد وویل: ما د اکتابونه کتل. ته یې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار یې وخندل او ورته یې وویل: زویه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو لیک نه پېژانده. دیوه کار یا دکوم خبر د رسولو له پاره به یې سړی یو ځای او بل ځای ته لېږه.

په دې کې یوه لویه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم خو تنو ته رسېده او ځینو نوروته چې لرې او سېدل ببخې نه رسېده.

بیا داسې وخت هم راغی چې خلکو لیکل زده کړل خو د لیکلو له پاره ډېر کوښښ اووخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې لیکنې باید ژر ولیکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په یو ځای کولو سره د چاپولو طریقه پیدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل اودهغه په وسیله یې کتابونه چاپ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګیو دا توري خرابېږي او بیا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپیږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له یو بل سرې څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته دیوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول یو وړوکې د چاپ ماشین جوړ شو چې یو کتاب یې چاپ او خپور کړ.وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښایسته او رنګینې ورځ پاڼې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او ښځې یې په مینه لولي، خپله پوهه زیاتوي اوله هغو څخه په خپل ورځیني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي.

که چېرې د چاپ ماشینونه نه وای نو موږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېر خوښ شو او ویې ویل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشین په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه: • ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. • د چاپ ماشین په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نورو ته بیان کړي.

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتیا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

٣. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځایونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار _______.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه _________ وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه څه ________کوې؟

احمد وويل: ما دا کتابونه ________.

ته يې وګوره څومره ښکلي ______ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو څخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپريږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دېرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی.	دا پسونه دي.
دا کتاب دی.	دا کتابونه دي.
هغه ونه ده.	هغه ونې دي.

د مفردو جملو جمع ولیکئ!

مثال: دا سړی دی.	دا سړي دي.
مفرد	جمع
دا ښځه ده.	دا .... دي.
دا اس دی.	دا.......... دي.
دا سنډا دی.	دا .... دي.
دا پسه دی.	دا .... دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کله چې کومه ستونزه پیدا شي د قوم __________ سره راغونډیږي.

ستونزې او __________ د جرګو له لارې او اریږي.

له جرګې څخه __________ ملاتړ کوي.

زموږ هېواد زیات __________ لري.

دواکسین __________ باید پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سیندونه، ویاله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپېژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعریف کولی شي؟
- د ورکړل شویو مفرد او جمع نومونو څخه یې جملې جوړې کړای شوي؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له یاده ولیکئ او بیا یې د جمع په نومونو واړوئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه د پړشم لوست
نيکي کول

موخه: د متن لوستل، ليکل، د نيکي په مفهوم پوهېدل او په ورځينيو چارو کې يې عملي کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر نيکي يعنی څه؟
- نيکي کول څه ګټه لري؟

يو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نيکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسيله نيکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده.څه يې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ويل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسيله نيکي او مرسته کول، مثلاً: د يوه ړوند لاس نيول او سمې لارې ته يې برابر ول دي او يا څوک ړوند يا کمزوری له سړک څخه بلې خواته تېر کړي. که ديو چا بار درونده وي، ورسره يې يوسي.

که څوک وږی يا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نيسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وايي:

کر د ګلو کړه چې سيمه دې ګلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي
کوهي مه کنه د بل سړي په لار کې
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۲. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
ژبه	ژبې
لاس	
مرسته	
لارښوونه	
سرک	

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
یو انسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکي او مرسته ________.
دژبې په وسیله خلکوته لارښووني ______________.
په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو ړوند لاس ______________.
که د یو چا بار دروند وي، ورسره یې ________________.

۴. د لاندې بیت مطلب په نثر ولیکئ!
کـر دګلـو کـړه چې سیمه دې ګلـزار شي
اغـزي مـه کره پـه پـښو کـې بـه دې خـار شي

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نیکي کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- دلوستل شوی بیت مطلب په نثر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:
د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:

- تاسې متلونه اورېدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- خپل عمل دلارې مل.
- څه چې کرې هغه به رېبې.
- ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- چې اوسې، په خوی به د هغو سې.
- له يولاس نه ټک نه خېژي.
- په يوه ګل نه پسرلی کېږي.
- مارته په لستوڼي کې ځای مه ورکوه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وویشئ چې له یو بل سره د متلونو په اړه وغږیږي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. متن ولولئ او یوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بیا دهرې ډلې یو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

٢. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بیا متلونه په ګوته کړئ، وروسته یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سترګې په ښونه درنیږي.

د اټک پلار.

څمکه هغه سوځي چې اورپرې بلیږي.

د هوسۍ مور.

درواغ د ایمان زیان دی.

اوښ په بډه نه وهل کیږي .

که نن پر ما سبا پرتا .

دریاب په لوټه نه خړیږي.

زموږ افغانستان.

د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:
- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوی کولی شي چې متل له یاده ووایي؟
- په دې پوه شول چې متل باید سرې چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له یاده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ځلويښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال ختک،	امير کروړ،	ننګرهار،
مزارشريف،	ابوريحان البيروني،	باميان.

موخه: د متن لوستل، ليکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وايي؟

خاص نوم: هغه دی چې په يو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شريف، احمد شاه بابا، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.

کابل ډېرې تاريخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابربڼ، د باغ بالا هوټل، د امير عبدالرحمن خان مقبره او نور.

د کابل شمال خواته د پروان ولايت، لوېديځ ته يې د وردګو او ميدان ولايت، جنوب خواته يې د لوګر ولايت او ختيځ ته يې د لغمان او ننګرهار ولايتونه پراته دي.

کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجونې او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې يې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

۲. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

افغانستان ډول ډول خاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نومېږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په بڼ کې ښکلي او ښایسته ګلان کرل کیږي.

دکابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې یې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتې مرغه

موخه: دمتن لوستل، ليکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له يو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

يوه ورځ ښايسته ګل له خپلو څوټولګيوالو سره يو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی ديوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو يې پيل وکړ.

په دې شېبه کې يې الوتونکي مرغان ليدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په يوه خواکې يې وليدل چې يو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښايسته ګل ورغی او مرغه يې ونيو، وېې کوت چې يو وزر يې مات دی. ايمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته يې وړم او کوښښ کوم چې وزر يې جوړ شي. اڅک وويل: زه به يوه پنجره درکړم.

ښايسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه يې خپلې مورته وښود. موريې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزريې جوړ شي. مور يې بيا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پيدا کړه؟ ښايسته ګل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخيستله.

ښايسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښايسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره يې وويل: اوس بايد دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي.

هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه يې خوشې کړ او والوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- که مور یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- مور باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟

۳. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
ونې	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست
د زغم ښېګڼې

موخه: د متن لوستل، لیکل او په زده کوونکو کې دزغم او حوصلې د ښېګڼو د پیاوړتیا روزنه ده.

پوښتنې:
- ویلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک دښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بشریت ستر لارښوونکی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.
زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېرانې او عدالت څخه کار اخیسته.
وایي چې مبارک به کله چې دلمانځه له اداکولو له پاره د جومات په لور روان و د تللو په حال کې به یوې یهودۍ ښځې له بامه پر مبارک څخلې راغورځولې او د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سړه سینه زغمه اوله صبر څخه به یې کار اخیسته دغه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خو ناڅاپه دوه ورځې دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په دویمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ یهودۍ ښځې پرده څخلې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم(صلی الله علیه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، یوتن مبارک ته ځواب ورکړ چې هغه ښځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا دیهودۍ ښځې کورته ورغی او له هغې څخه یې د روغتیا پوښتنه وکړه. دا خبره یهودۍ ښځې ته د حیرانتیا وړ وه. هغې د رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په صبر او حوصلې آفرین ووایه او په هماغه ورځ یې ایمان راوړ او مسلمانه شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووایي.

۲. پوښتنې:
- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې __________ و.
زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار __________.
وایي چې مبارک په کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور __________ وو.
حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سینه __________ .
حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودی ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د ______________ پوښتنه وکړه.
په هماغه ورځ یې ____________ راوړ او ________________شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:
لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!
زغم، حوصله،جومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلويښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ په وخت کې د ښوونځی اداري ته يې استول دي.

پوښتني:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي اداري ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي اداري ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان بابا د ښوونځي مدير صاحب!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن ديوې ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هيله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ________________.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غی ليک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو تـه د ناروغی ليـک ګټـې وښـيي. او زده کوونکو تـه دې لارښوونه وکړي چې دناروغی ليک له ياده زده کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغی‌ليک په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي يو بل ته خطونه وليکي.

۲. زده کوونکي دې د ناروغی ليک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې وليکي.

۳. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي ادارې ته څه شی استوئ؟
- د ناروغی ليک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغی ليک کې د نېټې ليکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغی ليک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغی ليک په کوم وخت کې ليکل کيږي؟
- زده کوونکي د ناروغی ليک له ياده ليکلی شي؟

کورنی دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي ليک سره يو د ناروغی ليک په خپل نوم وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

دارېتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته دارېتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ________________ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتيا ليک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړيتا ليک د ليکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتيا ليک له ياده زده کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتيا ليک په لوړ آواز ولولي.

۲. بيا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتيا ليک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې يو بل ته د اړتيا ليک املا ووايي.او خپلې غلطۍ دې يو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته که کوم کار پېښ شي د ښوونځي ادارې ته څه استوئ؟
- د اړتيا ليک استول د ښوونځي ادارې ته څه ګټه لري؟
- په اړتيا ليک کې نېټه ليکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتيا ليک لوستلی شي؟
- د اړتيا ليک د ليکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتيا ليک د املا په توګه وليکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتيا ليک وليکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلویښتم لوست

څه چې وايې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، لیکل، انګېې په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:

- کله مو د سارا یا د غره دلمنې ترخنګه په لوړ آواز چیغه وهلې ده؟
- تاسې بیرته څه اورېدلي دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آورېدل شوي غږ ته څه وايي؟

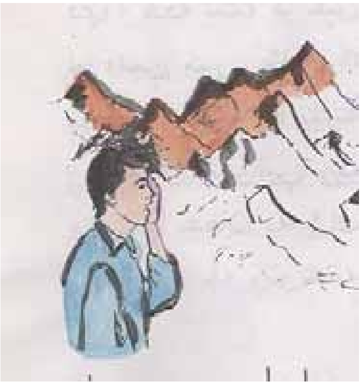

یوه ورځ اشرف د سېل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه یې له مخې څخه یو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به یې بېرته اورېده. هېڅکله یې داسې پېښه نه وه لیدلې. ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښې کوي.اشرف غږ کړ: چې څوک یې؟ آواز یې واورېد چې څوک یې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز یې وویل: ته ډېر بې عقل یې! ځواب یې واورېد چې ته ډېر بې عقل یې. د اشرف غوسه زیاته شوه. په سختو خبرو یې پیل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وايي، ټکې په ټکې یې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو یې پیل وکړ چې غږ کوونکی پیدا کړي. هر څومره چې وګرځید هغه یې ونه موندہ. په ډک زړه کورته راغی،پلار ته یې وویل: پلار جانه، نن په غره کې یوه هلک زما د آواز پېښې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پیدا مې نه کړ.

پلار یې چې د خپل زوی ټولې خبرې واورېدې داسې یې ورته وویل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بیرته تاته راګرځېدلي دي. په غرونو او داسې نورو ځایونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بیا بېرته راګرځي او اورېدل کیږي. بیا یې دا شعر ورته وواېه:

دا جهـان پـه شـان دغـره دی زمـوږ فـعـل دی آواز
چـې وایـو هـغـه آورو، هغـه دم پـه هغـه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د آواز دغه غبرګون چې د ځګو غرونو ترمنځ د تنګو درو په اړخونو کې رامنځته کیږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انګۍ په نامه هم یادیږي دغه غبرګون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته ووايي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هرګروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.
۳. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته __________.

یو غره ته _________.

هلته په لوبو اخته ________.

ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پیښې _______.

۴. لاندې معنا شوې لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګۍ ـ د غرِ غبرګون ، کرنګار

پیښه ـ واقعه

غوسه ـ قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه ځلوېښتم لوست

افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي په دې وپوهیږي چې زموږ د هېواد ځلورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې زموږ ګران هېوادافغانستان په کومه و چه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ویلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم ملیتونه اوسیږي؟ نومونه یې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دی او د آسیا په لویه وچه کې پروت دی. خلک ورته د آسیا زړه هم وایي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختیځ ته یې پاکستان او لویدیځ ته یې د ایران هېواد موقعیت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او ملیتونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن

بلوچ،نورستانیان، پشه یان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کیږي.زموږ د بدن وینه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته یې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي یو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هېواد په پراخه او ښایسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند ترپایه پورې د خپل ګران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان او سمسور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تخته ولیکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بیا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډيو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.

۲. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

افغانستان، ملیتونه، مور، هېواد، ودان.

۳. دلاندې جملو دتشو ځایونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. ________ د آسيا په لويه وچه کې پروت دی.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ___ ژوند کوي.

زموږ د بدن وينه د ___ له _____، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:
- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلو کتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:
په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و ليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلویښتم لوست

عام نوم

قلم، کتاب، مور، هېواد ، میوې، ونې، تیرې، ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وايي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډېرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زموږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زموږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډبرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډېره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي.سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.

۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، ځمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هېواد ، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پراصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلویښتم لوست
کلیوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، لیکل ، او دکلیوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- دکلیوال په معنا پوهیږئ ؟
- چاته مور کلیوال ویلی شو؟
- له کلیوالو سره څنګه سلوک په کار دی؟

یوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه دکلیوال په معناپوهیږئ ؟

بریالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ویې ویل: هو، په هغه کلي کې چې موږ ژوند کو و، شاوخوا ګاونډیان موکلیوال بلل کیږي. ښوونکي وویل: هو، بچیانو موږ ټول په کلیوکې او سیږو.شاوخوا ګاونډیان مو، خپل دي اوکه پردي، پر موږ دګاونډیتوب یوشان حقونه لري.

څنګه چې خپلې کورنۍ ته دخدمت کولو مسؤلیت لرو دغه راز خپلوکلیوالو ته هم مسؤل یو چې ور سره مینه ولرو، دهغوی ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی سره مرسته وکړو . موږ باید دخپلو کلیوالو په غم او ښادۍ کې ځان شریک و ګڼو، اوله هغوی سره په خوشحالۍ ، وروري او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دکليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

دزده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
۳. شاوخوا ګاونډيان مو کليوال ____________.

ښوونکي وويل: هو ، بچيانو موږ ټول په کليو کې __________.

موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک _________.

له هغوی سره په خوشحالۍ، ورورۍ او نيکمرغۍ ژوند _________.

۴. د لاندې چوکاټ په څير په خپلو کتابچو کې چوکاټ جوړکړئ او د جمعي کلمې په مفردو کلمو واړوئ!

مفرد	جمع
ګاونډی	ګاونډيان
	کلي
	حقونه
	بچيان

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دکليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلموسره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچوکې دکليوالی ژوندپه اړه څوجملې وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست

بشري ټولنه

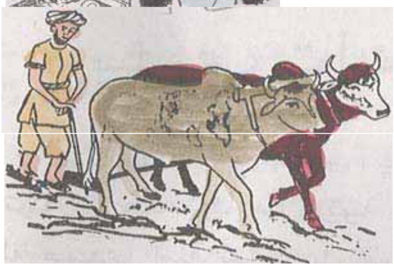

موخه: د متن لوستل، لیکل په ټولنه کې دګډې مرستی په ارزښت اوګټو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې ټولنه څه ته وایي؟
- مور ولې ډاکټر، ښوونکي، خټګر، ترکاڼ، او داسې نورو ته اړتیا لرو؟

دیـوې ټـولنې وګـړي پـه یـوائې ځـان د ژونـد ټـولې اړتیـاوې نـه شـي پـوره کـولی، ځکه نو یو دبـل مرستې او همکـارۍ تـه ډېـره اړتیـالري. ټول هغـه وګـړي چـی پـه یـوه ځـای کـې سـره ژونـد کـوي، یـوه ټولنـه جـوړ وي، چـې د وګـړنیـزې ټـولـنـې پـه نـوم یاد یږي. په وګړنیزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زیار کاږي لکـه ښـوونکي ، ډاکتـران ،انجنیـران ، سـوداګران ، بزګـران، خټګـران، ترکـاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو دبل اړتیاوې ور پوره کوي. دمثال په توګه که چېرې خټګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بیا ډاکتـر تـه اړ دي. همدا راز دوی بیا ګنډ ونکي ته اړ دي. په دې توګه یودبل اړتیا لېرې کوي. هر څومره چې دیوې ټولنې وګړي یو موټی، یوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنـه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورتـه اسانتیا وي برابر یـږي داسې ټولنه بیا په خپله هم پـه خوشـحالۍ او نیکمرغـۍ سره ژونـد کـوي او نور وتـه یې هم ګټـه رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته ولیکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.

۲. په خپلو کتابچو کې دې ولیکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟

خټګر- ډاکټر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پولیس - پښن - ترکاڼ

۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!

وګړنیزه ټولنه څه ته وایي ؟

هغې ټولنی ته وایې چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.

هغې ټولنی ته وایي چې انسان په یواځې توګه ژوند وکړي.

هغې ټولنی ته وایي چې ټول وګړي په یوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.

۴. لغتونه او معنا ګانې

زیـــار ، کوښښ

وګړي ، خلک

هوسا ، آرام

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو وګړنیزه ټولنه و پیژنده؟
- زده کوونکود ګډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیداکړه او په ازرښت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې ولیکي او په لنډو وجملوکې دې وکاروي.

ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو پنځوسم لوست

ضمير

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغی

موخه: د متن لوستل، ليکل، دضمير په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟
- ويلی شئ چې ضمير څه ډول کلمې ته وايي؟

ضمير: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په ځای کارول کيږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، څوک، چا .

ټوکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته يې وويل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کوچنۍ خورده ته بايد له ځانه کوچني ماشومان و نه وهې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازيې ورته وويل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ يم نوته ولې ما وهې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمیر په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټوکې څخه د ضمیرکلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د لاندې درکړل شویو ضمیر و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ !
هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، څوک، هغې ، چا .
۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضمیرونو باندې بشپړې کړئ!

_______ څوکۍ زماده.
_______ کتاب لولم.
_______ پرون چېرې تللی وې؟
_______ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.
_______ چې زموږ په شا وخواکې اوسیږي ، ګاونډي بلل کیږي.
_______ دجرګې له پر یکړو څخه سرغړ ونه نه کوي.
_______ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمیر وپېژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمیر دنوم په ځای کارول کیږي.
- دضمیر په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضمیرونه یې په جملوکې و کارولی شول ؟
- ضمیرونه یې په نیمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضمیرونه په جملو کې وکاروئ!
(زه ، څوک، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه، هغې، هغوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلی	ښایسته - پاک
خورا - ډېر	خواږه - هوښیار
سپین- شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې يې پېژندل او په جملوکې يې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتنی چوکاټ کی څه ليکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او ځرنګوالی بې له زمانی په پام کی نیولو سره بیان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت ، عالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هیله مې ده چې ښه ښوونکی شمه
لوړ وفکر ونو هڅوونکی شمه
هیله مې ده چې ماشومان و روزم
دخپل هېواد ښکلي زلمیان و روزم
داسی زلمی چې وي په پوهې سمبال
دپوهې بڼ ته بلبلا ن و روزم
پتمني نجونې مې د زړه هیلې دي
دملالۍ په څېر انسان وروزم
نژنده غواړم ښه ښوونکی شمه
لوړوفکر ونو هڅوونکی شمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت پـه اړه دې د زده کوونکو دسويې پـه پام کی نيولـو سره لنډ معلومات لـه مثالو نو سره وړاندې کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکی دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.

٢. د هر ګروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بيادې لاندې صفتونه په لنډ وجملوکې وکاروي.

(ښه، ښکلی ، ښايسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښيار، سپين ، پوه).

لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نيسي.

٣. له چوکاټ څخه مناسبې کلمې و ټاکئ اوبيا يې په کتابچو کې دجملو پـه تـشوځايونو کې وکاروئ.

زموږ هېواد ـــــ ختيځې لري.

زه خپل بدن ــــ ساتم.

ـــــ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .

په ښځ کې ـــــ ګلان ډېروي.

هرڅوک چې ډېر درس ووايي ـــــ ترلاسه کوي.

زموږ ګران هېواد ــــــــ سيندونه لري.

زما .... رنګ خوښيږي.

زما ورور ډېرــــــــ هلک دی.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښيار ، شين ،

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ښه ، پاکی ، ښايسته ، ډېر، خواږه ، هوښيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې پنځوسم لوست

مبتدا او خبر

موخه: د متن لوستل ، ليكل، دمبتدا او خبر په هكله معلومات او په جملو كې د مبتـدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:
- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتدا دجملی هغه برخه ده چې دحكم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملی هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت كرځي.

لاندې مثالو نه وګورئ!

داكتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داكتاب) مبتدا دی، ځكه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبـر دی، ځكه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځكه چې (ولاړ والی) چی د خبرمفهـوم دی نسبت ورتـه شـوی او (ولاړدی) خبردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تـختـې پرمخ ولیکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولګي په مخ کې نورو زده کوونکو ته ووایي.

٣. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په یوه ګل نه پسرلی کیږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلارې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې یې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې ولیکي او بیا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

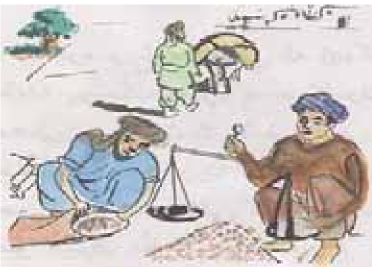

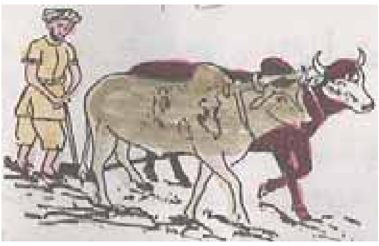

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار اود زحمت په ارزښت او ګټو پوهېدل اوپه متن کې دصفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به يې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزيار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زمور په کلي کې يو ځوان و. کاريې نه کاوه او ورځ به يې په لتۍ تېروله . هر وخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې او پيسې په پور غوښتلې. په دې توګه به يې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله . يوه ورځ هغه دپوردا خېستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خوهېچا پور ورنه کړ. له ځان سره يې وويل چې دمحمود پلار خويو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې يې ورته وويلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبرو ، ورته يې وويل: يوه خبره درته کوم ، که ويې منې، ځوان هلک ورته وويل: منم يې ، څه را ته وايې؟
سړي ورته وويل: زما پنځه جريبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته درکړم. ځوان دمحمود دپلار په خبره ډېر خوښ شو . سم دلاسه يې ورته کولبه و غو ښته اود ځمکې په اړولويې پيل وکړ. وروسته يې په ځمکه کې دغنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پا خه شول هغه يې وريبل او دميده کېدو او پاکولو وروسته يې بياد خپلې برخې د اخيستلو غوښتنه وکړه. دمحمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بيايې داسې ورته وويل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې دخپل کار او زيار پايله ولېده نو وپوهېده چې رښتيا هم بې زحمته را حت نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بیا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پایلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې دهرګروپ یوتن دټولګي مخې ته راشي او دمتن په مطلب دې خبرې وکړي.

۲.زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې دصفت کلمې په ګوته کړي او په خپلوکتابچو کې دې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې نیمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زموږ په کلي کې یو ځوان ___________.

هروخت به یې له کلیوالو څخه غلې، داني اوپیسې په پور _____________.

یوه ورځ _______ دپور داخیستلوپه خاطر هرې خوا ته ډېر _______.

دمحمود پلار خو یو _______ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه _________.

یوه خبره درته کوم ، که ویې ___________.

ځوان هلک ورته وویل: منم یې څه را ته _________؟

زماپنځه جریبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل یې وکړ، زیاته برخه به یې تاته _______.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر______ شو.

ځوان چې دخپل کار او _____ پایله ولیده ، نو ویوهېدو چې ربنتیا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې دصفت کلمې په ګوته کړای شوي؟
- ورکړل شوې نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو ډکې کړې شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچوکې دغه کلمې په جملوکې وکاروي: (کاراو زیار ، بې کاري ، راحت ، پور)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دویم –څلورم –اندازه –برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوویې لیکي، عدد وپېژني او په جملوکې یې و کارولی شي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغې کلمې ته وايي چې دیوه شي اندازه او درجه وښيي.

پرون د بریالي پلار د موادو د اخیستو له پاره بازارته تللی و . هغه پنځوس ۵۰ کیلواوړه د برش ۳۰ کیلووریجې ، لس ۱۰ کیلو غوړي او اوه ، ۷ کیلو بوره واخیسته. سربیره پردې یې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبریالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه یې د ملالۍ له پاره هم واخیستل. کله چې هغه کورته راغی لوریې وویل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتابچې هم نه لرم . پلاریې په خنداشو او ویې ویل: لو رجانې د اندېښنې خبره نه ده ما خو کتابچې او ځودانې قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستااو دو ه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخیستل او له هغه څخه یې ډېره مننه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکي ته لار ښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بیادې دعدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې دعدد مثالو نه په تخته ولیکي لکه:

لس کتابچې ، دوه قلمونه، پنځه ګیلاسونه، اوه کیلو بوره ، دېرش کیلو وریجې .
اوبیادې په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه یو دبل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د عدد کلمې تعریف له یاده ووایي او مثال دې پر تخته ولیکي.

۲. لاندې جملې دې ولولي او بیا دی په کې عدد په ګوته کړي.

زه په څلورم ټولګي کې درس وایم.
هغوی پرون شپږ (۲) دانې قلمونه واخیستل.
محمود دوه ورځې مخکې چېرته ولاړ؟
دغه اته (۸) دانې کتابونه د هغه دي ؟

۳. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.

(۸-۲-۷-۵-۹).

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکی کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي.؟

کورنۍ دنده:

لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!

د یو لاس .... ګوتې وي.
د انسان .... سترګې وي.
د حیوان .... پښې وي.
د ماښام لمونځ .... رکعته دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا   وطن ته موښکلا
کتاب او قلم   زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما یې ځان   له تانه شم قربان
ته وینه دافغان   ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد   وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندوپه تا   اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور یې هم مې ګور   ته پلارې هم مې مور
ته زړه دآسیا   او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ یې دآریا   او تاج یې دیما
ځاریږمه له تا   افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعین مرستیال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library